

AARHUS TEATER STORE SCENE DET GYLDNE KOMPAS 2

En teateropsætning af Philip Pullmans
Det gyldne kompas, Skyggernes kniv og Ravkikkerten,
dramatiseret af Nicholas WRIGHT.
Skandinavienspremiere 13.11.09

Jeg spreder mine vinger
og berører millioner af
andre verdener, uden at
de ved af det. (Gåsen Kaisa)

Programsponsor Vilhelm Kiers Fond

DET GYLDNE KOMPAS

DEL 1

Det gyldne kompas 1 begynder i et univers parallelt med vores eget. Den 12-årige og tilsyneladende forældreløse Lyra vokser op blandt undervisere og tjenere på Jordan Kollegiet i Oxford. Oxford minder på mange måder om det Oxford, vi kender i England, med akademikere, historiske bygninger og en helt særlig stemning. Men der er afgørende forskelle. For det første er tiden en helt anden, og for det andet tager menneskets sjæl i Lyras verden skikkelse af daimoner, der vandrer ved deres side som trofaste følgesvende. Lyras daimon, Pantalaimon, optræder som en hvid hermelin, en hvid mus og en skovkat i forestillingen.

Lyra er nysgerrig og egenrådig, og en dag overværer hun skjult en samtale, der kommer til at ændre hendes liv. Det viser sig, at Lyras onkel, Lord Asriel er på sporet af det magiske og mystiske 'Støv', der repræsenterer en særlig kraft. Der hersker blandt Kirkens ledere stor modstand mod udbredelsen af viden om Støv, men universitetsprofessorerne er villige til at bakke op om onklens projekt. Lord Asriel drager af sted mod nord og efterlader Lyra i Oxford, hvor hendes nysgerrighed og beundring snart vækkes af den smukke Mrs Coulter. Mrs Coulter tager Lyra med til London og lover hende, at hun skal få lov til at komme med på en ekspedition nordpå. Lyra opdager dog snart, at Mrs Coulter har helt andre motiver, end hun troede. Hun viser sig at stå i spidsen for de hemmelighedsfulde 'snappere', der landet over bortfører børn til ukendte skæbner. Lyra stikker af fra Mrs Coulter og bliver reddet af det sejlene folk, jysierne, hvis egen 'Ma Costa' også har mistet sin søn Billy. Lyras bedste ven Roger, forsvandt dagen før Lyras afrejse, og Lyra er nu fast besluttet på at hjælpe med til at finde de forsvundne børn.

Lyra bliver bragt ombord på jyspiernes skib, der sætter sejl mod nord. Inden afrejsen fra Oxford modtog Lyra et alethiometer (Det gyldne kompas) som en særlig gave af universitetets rektor, idet han følte sig overbevist om, at hun er udvalgt til at opfylde en gammel profeti. Undervejs på rejsen lærer Lyra at tyde alethiometret samtidig med, at hun får nye bekendtskaber: den vise jyspi Farder Coram, heksedronningen Serafina Pekkala, den texanske luftskipper Lee Scoresby og ikke mindst den vældige panserbjørn, Iorek Byrnison. Lyra redder panserbjørnen fra et uværdigt liv som slave for mennesker, som har stjålet og gemt hans panser, og herefter bliver bjørnen hendes beskytter og fortrolige.

I selskab med sine nye venner bevæger Lyra sig ind over polarisen, hvor hun opdager den frygtelige hemmelighed bag Snappernes eksperimenter. På et isoleret sted ved navn Bolvanger adskiller de ved hjælp af en særlig maskine børn fra deres daimoner, og efterlader dem tomme og sjælsløse. Mrs Coulter står i spidsen for denne

operation, men det er samtidig hende, der på et hængende hår redder Lyra fra at miste sin daimon. Mrs Coulter afslører for Lyra, at hun er hendes mor, og at Lord Asriel er hendes far. Denne nye viden stopper dog ikke Lyra i at flygte fra Bolvanger, og det lykkes hende også at redde de andre børn.

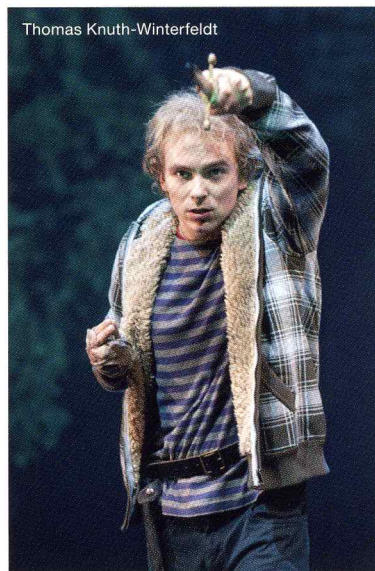
Men Lyras rejse er endnu ikke slut, for hendes næste mål er at befri sin far, der på Mrs Coulters initiativ holdes fanget hos den falske panserbjørnekonge Iofur. Hun begiver sig videre i selskab med sin ven Roger, Iorek Byrnison, Serafina Pekkala og Lee Scoresby. På vejen bliver hun væk fra de andre og kommer alene til panserbjørnenes fæstning. Her narrer hun Iofur til at kæmpe i tvekamp mod Iorek. Iorek dræber Iofur og bliver den retmæssige konge over panserbjørnene. Lyra og Roger opsøger den befriede Lord Asriel, men han forsvinder i løbet af natten og tager Roger med sig. Lyra følger efter og overværer, hvordan Lord Asriel skærer Roger fri af sin daimon, så han dør. Den energi, der frigøres herved, åbner en port ind til en anden verden.

Pantalaimon overtaler Lyra til at følge efter Lord Asriel ind i den nye verden, hvor de måske kan finde Roger og redde ham fra døden. I den nye middelhavsagtige verden, Cittagazze, møder Lyra drengen Will, der er kommet dertil fra en verden, magen til vores egen. Alethiometret afslører over for Lyra, at Will er en morder, men det råder hende også til at følge ham. Lyra tager med Will til hans verdens Oxford, hvor Will bliver opsøgt af Lord Boreal, en spion for Kirken i Lyras verden. Han stjæler alethiometret og sender de to venner tilbage til Cittagazze for at hente en særlig kniv, der kan skære igennem alt. Will bliver knivens nye bærer, da han mister to fingre i tvekamp mod knivens falske bærer.

Her slutter første del for Lyra og Will, mens Kirkens folk på den ene side og Lyras venner anført af heksene på den anden side begge desperat leder efter hende, og mens hendes far, Lord Asriel, rustet sig til den kommende krig mod Autoriteten.

Thomas Knuth-Winterfeldt
Kenneth Andersson

DET GYLDNE KOMPAS

DEL 2

ADVARSEL:

Dette handlingsreferat afslører vigtige dele af handlingen i

Det gyldne kompas 2!

irkens mænd har fundet ud af, at Lyras hemmelige navn er Eva, hvilket betyder, at Lyra står på Støvet side. Eva er "indstifter af arvesynden og årsag til Støvs invasion i verden", og hun er dermed kirkens fjende. Kirkens øverste leder, den kirkelige domstols præsident, beder i hemmelighed den unge fanatiske Broder Jasper om at samle en gruppe unge og loyale mænd, der er villige til at dræbe for deres tro. Samtidig, andetsteds, forbereder Lord Asriel sit endelige slag mod Autoriteten, og han allierer sig med de bittesmå krigere, gallivespianerne. Han sender dem af sted for at spionere mod Kirken.

I en anden verden overhører Will og Lyra, Lord Boreal fortælle Mrs Coulter, at Wills far er i live. Ved hjælp af knivens evne til at skære vinduer til andre verdener stjæler de alethiometeret tilbage og flygter til Cittagazze, hvor heksene slutter sig til dem. Mrs Coulter er dog lige i hælene på dem, og hun har fundet en måde at kontrollere genfærdene på. Hun lader genfærdene æde heksenes sjæle og bortfører Lyra, mens Will endelig møder sin far, der i denne verden lever som shamanen Jopari. Jopari fortæller Will, at han må bringe kniven til Lord Asriel, der skal bruge den for at kunne dræbe Autoriteten. En hævngherrig heks dræber Wills far, men Will lover at udføre faderens sidste ønske. Han vil dog først finde Lyra. Will får hjælp af to engle, Balthamos og Baruch. De ønsker også Autoriteten bragt til fald og vil derfor hjælpe Will med at bringe kniven til Lord Asriel.

Kirkens patrulje, under ledelse af den unge Broder Jasper, er blevet sendt ud for at dræbe Lyra, der holdes skjult og bedøvet i en hule af Mrs. Coulter. Samtidig har Lord Asriel fået besked fra sine spioner om Kirkens planer, og om at Will er på vej til hulen med kniven. Will møder Iorek, der rejser med ham for at befri Lyra. Alle når til hulen samtidig, og kampen om Lyra brager løs. Will vil skære en åbning til en anden verden, hvor igennem han kan føre Lyra i sikkerhed, men han distraheres så meget, at kniven brækker. Under tumulten lykkes det ham dog alligevel at snige sig bort med den halvt bedøvede Lyra.

Iorek reparerer kniven, og Will og Lyra skærer sig til De Dødes Land for at redde Roger. Lyra må skilles fra Pantalaimon og Will må skilles fra sin usynlige daimon for at kunne komme til De Dødes Land – og det sker til stor smerte for dem alle. Det lykkes Lyra og Will at indgå en aftale med dødsrigets vogtere, harpyerne, om at de kan lede Wills far, Roger og alle andre døde ud af det ørkesløse og uendeligt triste dødeland.

Will og Lyra fortsætter derpå deres færd til den verden, hvor Lord Asriel kæmper mod Autoriteten. Lyra og Will finder den krystalkiste, hvor Autoriteten har ligget i århundreder, men de ved ikke, hvem den ulykkelige skikkelse i kisten er. Da de åbner kisten, bliver Autoriteten opløst i luften. Lord Asriel og Mrs Coulter indser, at de må ofre sig selv for at give den nye, frie verden videre til Lyra. Da Broder Jasper forsøger at dræbe Lyra, griber Lord Asriel og Mrs Coulter ham og kaster sig i afgrunden med ham.

Da kampene er slut, og freden har sænket sig, opdager Lyra og Will, at de elsker hinanden. Heksenes dronning Serafina fortæller Lyra og Will, at vinduerne mellem verdenerne får støvet til at strømme væk, og hver gang et vindue skæres, skabes der et nyt genfærd. For at holde støv i verden og for at der ikke slipper flere genfærd løs, må alle vinduer lukkes. Will og Lyra må skilles for altid, da de kun kan overleve i deres egen verden.

Til slut ser vi Will og Lyra, der som 20-årige studerende lever i hver deres verden. Siden deres adskillelse har de hvert år opsøgt et aftalt sted, hvor de, selv om de ikke kan se hinanden, kan være tæt på hinanden – dog i hver sin verden.

LYRA BELACQUA

Daimon: Pantalaimon

Lyra er 12 år og tilsyneladende forældreløs ved historiens begyndelse. Hun er vokset op på Jordan kollegiet i Oxford. Lyra mestrer kunsten at lyve og digte sig ud af enhver situation, og hun laver masse bal-lade med sin bedste ven, Roger Parslow. Lige indtil den dag han bliver bortført, og Lyra forlader Oxford for at redde ham. Lyra hvirvles ud på en farefuld færd, der bringer hende til de arktiske egne, hvor hun bl.a. får at vide, at Mrs Coulter og Lord Asriel er hendes forældre.

WILL (William Parry)

Will er på samme alder som Lyra. Han lever i et parallelunivers, sammen med sin syge mor – i et Oxford, der er betydeligt anderledes end Lyras universitetsby. I Wills verden findes der ingen synlige daimoner. Will er søn af John Parry, en eventyrer og videnskabsmand, der forsvandt på en ekspedition til Arktis. Will forlader sin mor for at finde ud af, hvad der er sket med hans far.

MRS COULTER (Marisa Coulter)

Daimon: Den gyldne abe

Mrs Coulter er en velhavende enke og hun er øverst ansvarlig for Disciplinær-kommisionen, der udfører Kirkens ordrer. Hun vil gøre hvad som helst for at forhindre børn i at komme under indflydelse af Støv. Mrs Coulter har haft en affære med Lord Asriel, og Lyra er deres datter.

LORD ASRIEL

Daimon: Sneleoparden Stelmaria

Lord Asriel er tidligere forsker ved Jordan Kollegiet og en berømt opdagelsesrejsende. Han lever og ånder for at finde svar på

de spørgsmål, der har forvirret eksperimentalteologerne i århundreder. Centralt i hans undersøgelser står spørgsmålet om det forbudte "Støv", som Mrs Coulter vil gøre alt for at holde hemmeligt. Lord Asriel viser sig at være Lyras far, og han har ofret Lyras bedste ven Roger, for at få adgang til en anden verden. Her er det Lord Asriels plan at nedkæmpe universets gud-dom, Autoriteten.

LORD BOREAL

Daimon: En slange

Lord Boreal arbejder for Kirken og kan rejse mellem verdener. Han er derfor kendt af både Lyra og Will i hver deres verden.

ROGER PARSLow

Roger var køkkendreng og Lyras bedste ven på Jordan kollegiet. Roger er død, fordi Lord Asriel har skåret Roger og hans daimon fra hinanden.

SERAFINA PEKKALA

Daimon: Kaisa, en snegås

Serafina Pekkala er dronning af Laplands hekse og over tre hundrede år gammel. Efter hendes søns tragiske død, vendte Serafina tilbage til sit folk med et knust hjerte. Serafina har af Jopari fået Ravkikkerten, hvor igennem man kan se Støv.

RUTA SKADI

Daimon: Sergej, en rovterne

Heksedronning af Finmarken og over 400 år gammel. Ruta Skadi hjælper Serafina Pekkala og hendes hekse på en del af deres rejse.

JOPARI

Alias John Parry, Will Parrys forsvundne far. John Parry forsvandt under en ekspedition til Arktis. Under en snestorm gik han ved et tilfælde igennem et "vindue-mellem-verdner" og kom til Cittágazze. Han fandt aldrig vinduet igen og kunne ikke vende tilbage. Han skabte sig et nyt og anderledes liv som shamanen Jopari.

DEN KIRKELIGE DOMSTOLS PRÆSIDENT

Daimon: Et firben

Kirkens øverste leder. Han har ansvaret for at opspore og straffe enhver, der truer Kirken.

BRODER JASPER

Daimon: En Kamæleon

Arbejder under Den kirkelige domstol. Broder Jasper har en særlig evne til at læse Alethiometeret. Det siges, at der var en engel blandt hans forfædre, og det er måske grunden.

LORD ROKE

Gallivespiansk kaptajn, der leder spionerne Chevalier Tialys og Lady Salmakia fra Lords Asriel fæstning. Her modtager han spionernes rapporter.

CHEVALIER TIALYS

Gallivespiansk spion, der sammen med sin hustru Lady Salmakia er sendt ud for at lede Will og Lyra til Lord Asriel. Han rapporterer tilbage til Lord Asriels fæstning.

LADY SALMAKIA

Gallivespiansk spion, der sammen med sin mand, Chevalier Tialys, er sendt ud for at lede Will og Lyra til Lord Asriel.

BALTHAMOS

Er skabt som engel. Balthamos og hans elskede, Baruch, håber at kunne bringe Lord Asriel skyggernes kniv og dermed støtte ham i hans oprør mod Autoriteten.

BARUCH

Baruch var menneske, der blev til en engel fire tusind år før syndfloden. Han er Balthamos elskede, og de støtter Lord Asriel i hans oprør mod Autoriteten.

PANSERBJØRNEN IOREK BYRNISON

Iorek Byrnison har en utrolig styrke og er, som mange af hans bjørnerace, en meget dygtig metalsmed. Han har lavet sit eget panser af jern, der faldt ned fra himlen i flammende kiler. Iorek har givet Lyra tilnavnet Sølv-tunge, fordi hun narrede hans ærkefjende til at kæmpe mod ham, så han genvandt magten over Svalbard, panserbjørnenes rige.

NO-NAME

En af de harpyer, der vogter over De dødes Land. De plager de døde, ved at hviske dem alt det dårlige, de har gjort i livet.

Desuden møder vi gejstlige, hekse, krigere, panserbjørne, folk i De dødes Land, daimoner, børn, harpyer og ånder.

FORFATTEREN Den britisk fødte forfatter Philip Pullman (f. 1946) har modtaget talrige priser for sit litterære virke. En af dem er Astrid Lindgren-prisen (2005), der betragtes som børnebøgernes svar på nobel-prisen. Han er ligesom to andre store fantasyforfattere, Tolkien og C. S. Lewis, uddannet ved Oxford Universitet. *Det gyldne kompas* er første del af Pullmans romantrilogi, der samlet set kendes under den engelske titel *His Dark Materials*. Den første del af trilogien udkom første gang i 1995 (på dansk i 1996) og har siden solgt over 50.000 eksemplarer i Danmark og 14 mio. på verdensplan. Bogen er foreløbig oversat til over 30 sprog. De enkelte bøger har på dansk fået titlerne *Det gyldne kompas*, *Skyggernes kniv* og *Ravkikkerten*. I december 2007 havde filmatiseringen af første del af trilogien *Det gyldne kompas* premiere med bl.a. Nicole Kidman, Daniel Craig og den debuterende hovedrolleindehaver, 13-årige Dakota Blue Richards. Udgivelsen af filmen har skabt ny interesse for romanen. Philip Pullman har udover trilogien om *Det gyldne kompas* skrevet flere andre bøger for børn og voksne. Dramatiseringen af hans roman *Fyrværkerimesterens datter* havde premiere på Aarhus Teater ved juletid 2006.

MED SJÆLEN SOM MEDSPILLER

Af Jette Lund

I Lyras verden er det sådan, at alle mennesker fødes med en daimon, et dyr, som følger en overalt. Mens man er barn, kan daimonen skifte form og være mange forskellige dyr, når man bliver voksen finder ens daimon sin endelige form.

Mellem menneske og daimon er der et usynligt bånd. Når daimonen påføres smerte, gør det også ondt på mennesket, og omvendt. Menneske og daimon kan godt være uenige, og hver for sig udtrykke forskellige følelser, eller hver for sig se forskellige aspekter i en situation. Men de må altid blive sammen, for hvis båndet brydes, dør både menneske og daimon. I Wills verden har menneskene ingen daimon - i hvert fald ikke en, man kan se. Her sidder den inden i, men den er ligeså tæt knyttet til mennesket som i Lyras verden. Sammen med Will rejser Lyra gennem mange forskellige verdener, blandt andet De dødes Land, hvor mennesket må skilles fra sin daimon, men til gengæld bliver konfronteret med sin død.

Sådan har Pullmann beskrevet det i de bøger, der danner baggrund for forestillingen. I forestillingen spilles menneskene af skuespillere, og daimonerne af dukker. Nogle af daimonerne har en særlig dukkespiller. Der ser man altså fx både Lyra, dukken Pantalaimon, og Pan-

talaimons dukkespiller på scenen. Men der er også andre væsener som Gallivespianere og Engle, som spilles af en dukkespiller.

Dukkespiller og dukke danner en enhed. Det er dukkespillerens ansvar, at dukkerne ikke "dør", men hele tiden tænker, opfatter, vurderer, reagerer. Trækker vejret. I *Det gyldne kompas* kan dukken "sige" det, som karakteren ikke selv vil eller kan sige, eller dukkespilleren kan hjælpe dukken med det, den ikke selv kan.

Det, at kunne spille en dukke "levende" på scenen er et speciale, og fx i Tyskland, Polen, Tjekkiet og Frankrig har man særlige skoler, som uddanner dukkespillere. Aarhus Teater har fået hjælp fra den tyske dukkespiller Antje König, som har undervist og understøttet skuespillerne i deres arbejde med dukkerne.

De mange dukker er skabt af dukkemagerne Gertrud Exner, Katrine Karlsen, Rasmus Frederiksen og Birgid König med et stort bidrag fra teatrets malersal, skræddersal og rekvisitører. Både Gertrud Exner, Katrine Karlsen og Rasmus Frederiksen har lært at lave dukker på den nu nedlagte "dukkemageruddannelse", som fandt sted i Hanstholm i årene 1996-2000. Birgid König har lavet dukker til fjernsynet i det tidligere DDR.

Ene Øster Bendtsen
Andreas Jebro

LEKSIKON

Alethiometer et andet ord for det magiske gyldne kompas, som Lyra får i gave af rektoren på Jordan-kollegiet. Ordet stammer fra det græske alêtheia, der betyder sandhed, så alethiometer betyder "sandheds-måler".

Alethiometret er fremstillet i Prag for 300 år siden i seks eksemplarer, hvoraf kun to stadig er intakte. Alethiometret ligner et ur eller et kompas, med tre små skruer til tre visere, en krans af billeder og en kompasnål. De 36 symboler kan tolkes på uendeligt mange måder. Man skal vide både, hvordan man stiller det rette spørgsmål ved at stille på viserne, og hvordan man tyder det svar, man får. Det er under "Støvs" påvirkning, at Alethiometret kan svare på spørgsmål. En veluddannet bruger kan bruge Alethiometret til at få svar på alle spørgsmål vedrørende fortid, nutid og fremtid. En lærer, der mestrer kunsten at læse Alethiometret, har titlen alethiometrist. Man siger, at børn har en særlig evne til at læse Det gyldne kompas pga. deres uskyld og umiddelbare intuition. Lord Asriel skænkede Alethiometret til Jordan Kollegiet, da han var ung. Kirken har det eneste andet eksemplar, der findes i Lyras verden.

Arktis området nord for Nordpolen.

Aurora Borealis et andet ord for Nordlys. Nordlys opstår, når ladede partikler fra en eksplosion på solen trænger ind i Jordens atmosfære og støder sammen med atmosfærens grundstoffer. Denne kollision får grundstofferne til at udsende lys i forskellige farver. Kaldes også polarlys. Lord Asriel har skabt passage gennem Nordlysets hjerte ind i helt nye verdener.

Autoriteten en ukendt og fjern magt i en anden verden, som Kirken dyrker og frygter. I tidernes morgen forfejlede engleskarer et opgør mod autoriteten, og ingen har i årtier set Autoriteten selv.

Cittágazze betyder husskadernes by på italiensk og er en badeby, som minder om byerne ved Middelhavet. Byen ligger i et parallelt univers til vores, og man kommer ind til byen gennem et "vindue-mellem-verdner". Byen er bosted for en slags dødbringende genfærd, der efterlader voksne som tomme skaller.

Daimon kan bedst beskrives som menneskets sjæl i form af et dyr. Alle i Lyras verden har en daimon. Daimoner lever og dør med deres mennesker, og et menneske lider ubærlig nød, hvis det fysisk adskilles fra sin daimon, idet de er forbundne med usynlige bånd. Hvis adskillelsen først sker, efter Støvet har lagt sig på personen (som oftest er efter puberteten), vil personen blot blive en livløs skal. I andre verdner er daimonen ikke legemliggjort, men blot en stemme bag i hovedet - ens intuition eller sjæl, om man vil. En daimon reflekterer menneskets inderste natur. Som voksen tager daimonen skikkelse af ét bestemt dyr, men under opvæksten er det almindeligt, at børns daimoner skifter mellem forskellige skikkelser, alt imens barnets personlighed dannes. Et menneskes daimon er oftest af modsat køn. Det er en uskreven regel, at man ikke må røre hinandens daimoner.

De dødes land er der mennesker kommer til, når de dør. En grå og tom slette, hvor håb, drømme og latter ikke eksisterer. Mennesket bevæger sig formålsløst rundt som kropsløse ånder.

Den Botaniske Have ligger i Oxford og blev grundlagt i 1621. Det er den ældste botaniske have i England. Der findes en botanisk have i både Lyra og Wills Oxford.

Det Gyldne Kompas Se Alethiometer.

Engle væsener der er skabt af ånd og ikke har legeme. Nogle engle er meget gamle og har aldrig været andet end engle, andre har tidligere været mennesker.

Gallivespianere et meget lille folk, der i kraft af deres ringe størrelse er mesterlige spioner. På hælene har de giftige sporer, som giver yderst smertefulde stik - også for mennesker.

Genfærd spøgelseslignende væsener, der er svævende og flimrende som røg set i et spejl. Genfærdene er usynlige for børn, der endnu ikke er nået puberteten. Så snart menneskene bliver gamle nok til at kunne se genfærdene, vil genfærdene jage dem og suge deres sjæle ud, hvilket gør menneskene robot-liggende og livløse.

Gyrokopter luftfartøj, der er en blanding af en helikopter og en flyvemaskine. En propel bagpå driver gyrokopteren frem, og fartvinden sætter rotoren i gang. Når den roterende vinge har fart nok skabes opdrift til at hæve maskinen. Bruges som transportmiddel i Lyras verden.

Harpyer kvindelige, vingede ånder, der vogter over de dodes rige. Harpyerne har menneskeansigter, men rovfuglekroppe. Harpy betyder oprindeligt, på latin, 'den, der griber'.

Hekse lever højt mod nord i klansamfund. Hver klan har en dronning, og kun kvinder fødes som hekse. Hekse lever i mange hundrede år og kan have forhold til almindelige, kortlivede mænd og få børn med dem. Af disse børn vil pigerne altid være hekse og drengene almindelige mennesker. Det er ofte smertefuldt for hekse at have forhold, for de må se både deres elskede og deres drengebørn ældes og dø på, hvad der i deres verden forekommer at være meget kort tid. Hekse flyver på koste af himmelfyr og udøver magi. Deres daimoner kan bevæge sig uafhængigt af dem selv, i modsætning til menneskets daimoner.

Jordan Kollegiet det sted Lyra er vokset op. Findes i Oxford i et univers parallelt til vores.

Kirken har magten i Lyras verden og forsøger at styre mennesker ved at forhindre dem i at blive voksne og kende til synd. Det er Kirken, der styrer og indretter samfundet. Autoriteten, en Gud-lignende figur, har dog den ultimative magt, som Kirken blot håndhæver.

Nordlys se Aurora Borealis.

Panserbjørne stolte og stærke isbjørne med et magisk panser af ubrydeligt metal. Deres panser er deres sjæl, ligesom daimoner er det for mennesker. En bjørn laver selv sit eget panser af himmel-jern. Panserbjørne fødes med en begavelse til at gennemskue bedrag. Ligesom Lyra læser Alethiometeret, læser panserbjørne mennesker. Panserbjørnene lever i deres eget kongerige ved Svalbard og er mestre i metalarbejde. De har deres egne love og idealer, men når en panserbjørn har givet dig sit løfte, vil den aldrig bryde det.

Ravkikkerten det ene af de tre magiske objekter i *Det gyldne kompas*. Gennem kikkerten kan man se Støv. De to andre objekter er Det gyldne kompas og Skyggernes kniv.

Skyggernes kniv på islandsk Æsahættir, som betyder "Asernes trussel" eller "Trussel til Gud". Ligesom Alethiometeret kan kniven ikke bruges af hvem som helst. Den kan kun bruges af knivens bærer, som har kæmpet og mistet to fingre i kampen for at få den. Kniven kan med lethed skære gennem åndelig materie, hvis man koncentrerer hele sin sjæl. Mister man koncentrationen, blot et øjeblik, vil knivsbladet knække. Kniven blev opfundet af alkymisterne i Cittágazze for 300 år siden. De ville splitte det stof, verden er gjort af. Deres projekt lykkedes, men derved slap de en kraft løs, som de ikke kunne styre. Kniven skar sig igennem til andre verdener, og genfærdene svævede ind. Kniven er det eneste våben, der kan dræbe Autoriteten.

Støv et mørkt stof, en elementarpartikel, der har stor betydning i Pullmans trilogi. Støv er usynligt for det menneskelige øje og kan ikke ses uden brug af specielle instrumenter såsom Ravkikkerten. Støv er som et kæmpe usynligt ocean overalt omkring os. Det har sin egen bevidsthed, og det tænker selv. Det samler sig om voksne, aldrig om børn. Det er det fysiske bevis for, at der sker noget, når uskyld bliver til erfaring. I Lyras verden har man længe kendt til eksistensen af Støv, om end Kirken forsøger at forhindre udbredelsen af kendskabet til det. Støv knytter sig til mennesker via deres daimon, i det øjeblik, hvor man går fra barn til voksen. Støv har stor interesse for Kirken, som mener det kan være den fysiske manifestation af arvesynd. Støv giver bevidsthed, viden og visdom.

Vinduer skabes af Skyggernes kniv. Vinduer er åbninger mellem de forskellige verdener og tillader små mængder af Støv at slippe igennem. Der bliver lækket Støv gennem hvert eneste åbne vindue, og hver gang et vindue åbnes, bliver der skabt et genfærd.

Æsahættir se Skyggernes kniv.

Zeppelin styrbart kæmpeluftskib konstrueret med en stiv ramme, opkaldt efter konstruktøren Graf von Zeppelin. Bruges som transportmiddel i Lyras verden.

Lyra Belacqua
Ene Øster Bendtsen
Pantalaimon, Lyras daimon
Andreas Jebro
Will Parry
Thomas Knuth-Winterfeldt

OXFORD

Lord Boreal
Lars Høy
En slange, Lord Boreals daimon
Astrid Kjær Jensen**
Mrs Coulter
Anne-Vibeke Mogensen
Den Gyldne Abe,
Fru Coulter daimon
Lars Ottosen

CITTAGÁZZE

Serafina Pekkala
Kristine Nørgaard Sørensen
Kaisa, Serafina Pekkals daimon
Astrid Kjær Jensen**
Pipistrelle
Mette Døssing
Caitlin
Filippa Suenson*
Grimhild
Lene Hummelshøj
Grendella
Marlie Szlavik Johansen
Kjedling
Helena Skov
Paolo
Ashok Peter Pramanik

LORD ASRIELS FÆSTNING

Lord Asriel
Jens Zacho Böye
Stelmaria, hans daimon
Astrid Kjær Jensen**
Lord Roke
Anders Baggesen

CITTAGÁZZES BJERGE

Ruta Skadi
Dorthe Hansen Carlsen
En rovterne, Ruta Skadis daimon
Kenneth Andersson
Jopari, en shaman
Ove Raskmark
En havørn, Joparis daimon
Marlie Szlavik Johansen
Chevalier Tialys
Lene Hummelshøj
Lady Salmakia
Filippa Suenson*
Balthamos, en engel
Kenneth Andersson
Baruch, en engel
Ashok Peter Pramanik

BJERGE I NORD

Iorek Byrnison, panserbjørn
Lars Arvad
Panserbjørne:
Janus Kim Elsig*
Ove Raskmark
Nikolaj Krogh Mineka
Mette Døssing

GENEVE

- DEN KIRKELIGE DOMSTOL
Den kirkelige Domstols præsident
Kim Veisgaard
Broder Jasper
Jacob Madsen Kvols
Perpetua, Broder Jaspers daimon
Astrid Kjær Jensen**

UDENFOR DE DØDES LAND

Perkins
Lars Arvad
Jephta Jones
Kenneth Andersson
Hannah
Mette Døssing
Bedstemor Jones
Anders Baggesen
Bedstemor Jones' død
Ove Raskmark
Lyras død
Andreas Jebro
Færgemand
Lars Høy

DE DØDES LAND

No-name (harpy)
Dorthe Hansen Carlsen
Harpyer
Mette Døssing
Lene Hummelshøj
Roger Parslow
Janus Kim Elsig*

DEN UKENDTE VERDEN

Kirjava, Wills Daimon
Lene Hummelshøj

Øvrige roller besættes af:

Kim Veisgaard

Lars Høy

Lars Arvad

Kristine Nørgaard Sørensen

Mette Døssing

Lars Ottosen

Astrid Kjær Jensen**

Janus Kim Elsig*

Anders Baggesen

Rami Al-Saadi

Joao Paulo De Oliveira

Lene Hummelshøj

Mette Døssing

Filippa Suenson*

Marlie Szlavik Johansen

Nikolaj Krogh Mineka

Helena Skov

Dorthe Hansen Carlsen

Kenneth Andersson

Understudy Lyra og Will:

Filippa Suenson*

Janus Kim Elsig*

Understudy Lady Salmakia og Roger

Marlie Szlavik Johansen

Nikolaj Krogh Mineka

* 3. års elever i scenetjeneste fra
Skuespillerskolen v. Aarhus Teater

** Dukkefører-elev fra
Hochschule für Schauspielkunst
Ernst Busch i Berlin

Derfor støtter vi Aarhus Teater

Vi støtter Aarhus Teaters ambition om at opføre Det gyldne Kompas. Det kræver et stort og konstant engagement.

Engagement er netop en værdi, som vi oplever, at skuespillerne til stadighed lever op til, når vi lægger vejen forbi Aarhus Teater.

I Danske Bank kan vi genkende det at have ambitioner inden for sit felt og have lysten til at yde sit bedste.

Hvis du kunne tænke dig en bank, der gør sig umage for dig, så kontakt os eller læs mere på danskebank.dk.

Århus Afdeling
Telefon 45 12 00 20

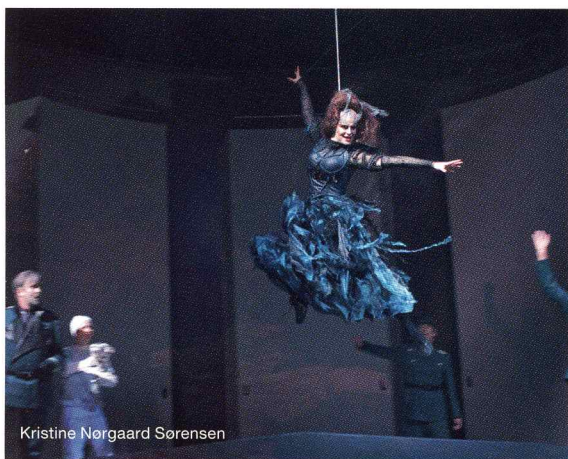
Danske Bank

Ove Raskmark

Lars Høy

Kristine Norgaard Sørensen

Kim Veisgaard

Mette Døssing
Dorthe Hansen Carlsen
Lene Hummelskjøj

Lars Ottosen
Anne-Vibeke Mogensen
Lars Høy

Anne-Vibeke Mogensen
Lars Ottosen

Thomas Knuth-Winterfeldt
Ene Øster Bendtsen

Jens Zachø Bøye
Anders Baggesen

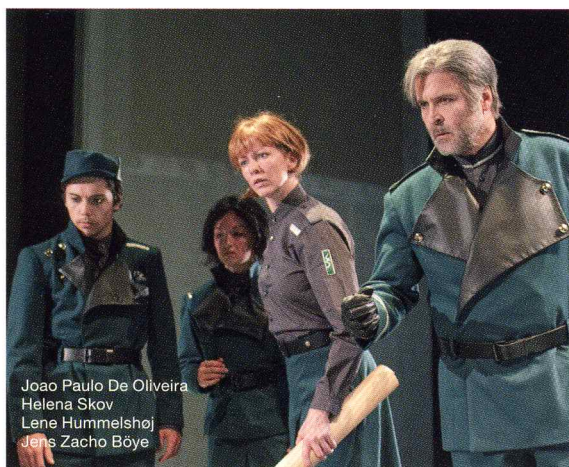
Kristine Norgaard Sørensen

Filippa Suenson
Andreas Jebro
Lene Hummelshøj

Andreas Jebro

Joao Paulo De Oliveira
Helena Skov
Lene Hummelshøj
Jens Zachø Bøye

Astrid Kjær Jensen

DET GYLDNE KOMPAS 2

en teateropsætning af
Philip Pullmans *Det gyldne kompas*,
Skyggernes Kniv og *Ravkikkerten*,
dramatiseret af Nicholas WRIGHT.

Oversættelse

Hanna Lützen

Bearbejdelse

Ryszard Taedling

Eyðun Johannessen

Komponist

Søren Siegumfeldt

Iscenesættelse

Eyðun Johannessen

Scenografi

Manfred Blaimauer

Instruktørassistent

Frank Gundersen

Lysdesign

Egil Barclay Høgenni Hansen

Lyddesign

Kim Engelbrecht

Videodesign

Signe Krogh

Koreografi

Esa Alanne

Dukkeinstruktør

Antje König

Dukkekonsulent og

dramaturgisk koncept

Jette Lund

Kostumeassistent

Anne Daa

Maskedesign og parykmager

Haakon Sitje

Musik fremført af

City of Prague

Philharmonic Orchestra

dirigeret af **Richard Hein**

Vokal

Aviaja Lumholt

C-melody saxofon

Søren Siegumfeldt

SKANDINAVIENS PREMIERE

AARHUS TEATER

STORE SCENE 13.11.09

Forestillingens varighed

ca. 2 timer og 40 minutter

inkl. pause

Produktionsteam

Producent

Line Bjergø

Forestillingsleder

Claus Mydtskov

Regissør

Trine Tue

Scenen

Alex Sørensen

Jacob Rosenberg

Sufflør

Birgitte Hansen

Dramaturg

Hanne Lund Joensen

Marketing

Agnete Krogh

Frisør

Jenni Koch

Skuespillerrepræsentant

Anne Vibeke Mogensen

Malersal

Søren Harder

Skræddersal

Henny Andersen

Smed/snedker

Svend Christensen

Rekvisitør

Viggo Bay

Silja Rønnow

Ditte Marie Winther

Dukkemagere

Gertrud Exner

Inge Norman Christensen

Katrine Karlsen

Birgid König

Rasmus Frederiksen

Videoptagelser/redigering

af Gallivespianerne

Jon Noe

Afvikling lys

Jens Holm Larsen

Felix Netterstrøm Henriksen

Afvikling lyd

Caspar Ravn

Jeppe Larris

Monitor/mikroport

Tommy Jacobsen

Video

Jonas Kongsbach

Afvikling scene

Alex Sørensen

Bjørn Ibsen

Jacob Rosenberg

Olafur Georgsson

Karin Grouleff Christensen

Kent Vestergaard

Ole Gade Olesen

Per Gade Olesen

Afvikling frisører
Marlene Hassing
Lene Damkjær
Sarah Best
Rikke Kirkeby
Vibeke Prip
Annie B. Rasmussen

Påklædere
Janne Boisen
Lars Ryegaard
Louise Daa Løfquist
Ena Alvarado Madsen
Dukkereparatør
Jens Kirkedal Jensem
Speciel effekt
Peder Jacobsen
Bjarne Skram Jensen

Programredaktion
Hanne Lund Joensen
Agnete Krogh

Forlag
Nordiska ApS

Foto fra afsluttende prøver
Jan Jul
Program layout
Jørn Moesgård as
Tryk
EJ Graphic A/S

HOVEDSPONSORER

**SPAREKASSEN
KRONJYLLAND**

mere end penge

www.sparkron.dk

**ROYAL
BEER**

www.ceres.dk

MEDIEPARTNER

**MORGENAVISEN
Jyllands-Posten**
www.jp.dk

EVENTSPONSORER

Danske Bank

www.danskebank.dk

Søren Jensen
Rådgivende Ingeniørfirma
www.sj.dk

www.aarhustheater.dk er
udarbejdet af Heyday og ITIDE
i Ajour CMS

KULTURMINISTERIET

Kulturministeriet
støtter Aarhus Teater

AARHUS TEATERS ERHVERVSKLUB

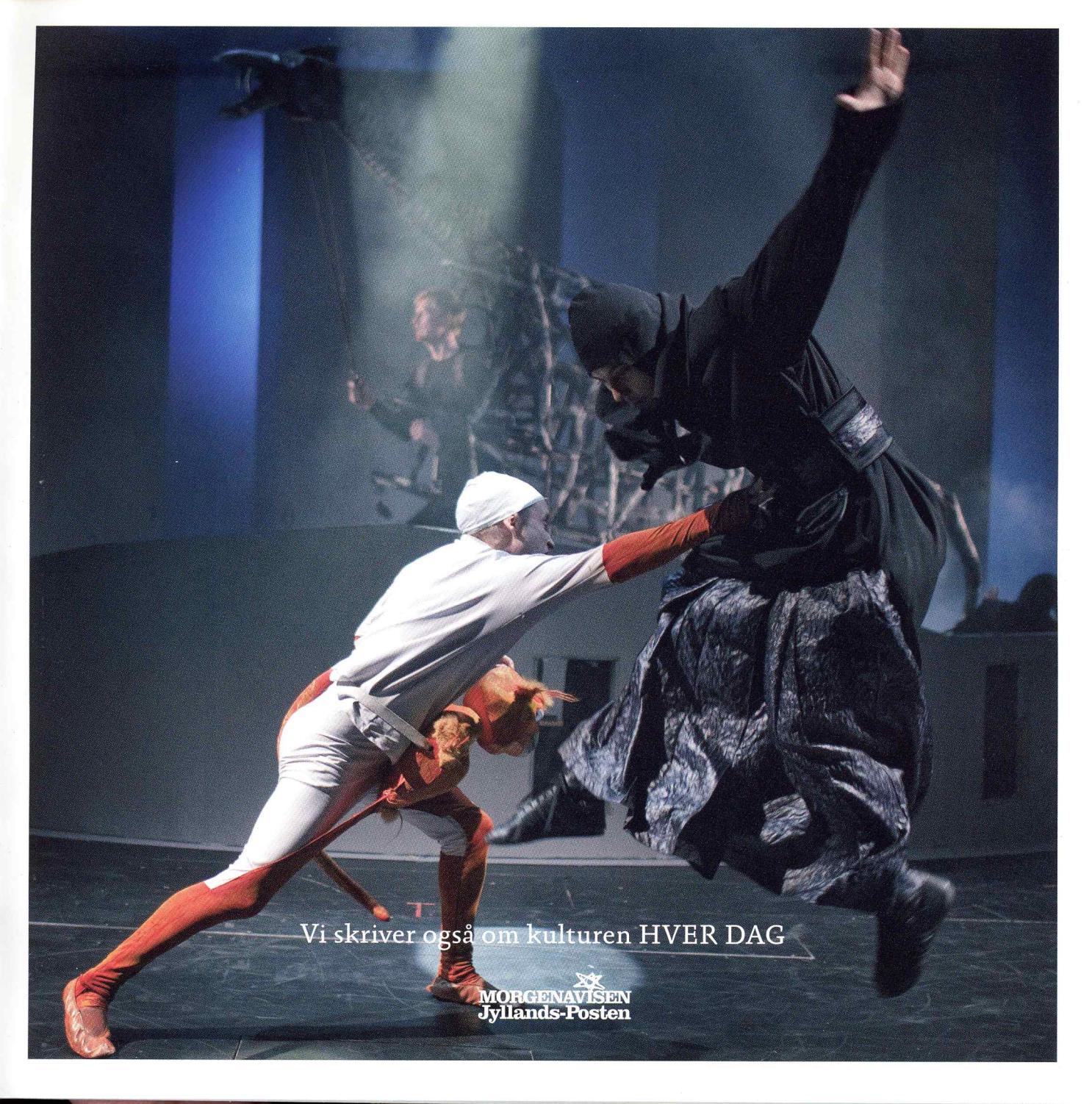
A/S Panda
Chr. Østergaard I/S
DELACOUR DANIA
EJ Graphic A/S
Elna og Erik Mariagers Fond
Heyday ApS
Holst, Advokater
Itide A/S
Jyske Bank
Jørn Moesgård as
KPMG
Lindpro
Malermester Erik Dalsgaard A/S
Mangaard Travel Group
Nordea
Nykredit
Post Danmark A/S
Schouw & Co.
Sophies Tøjhus
Spar Nord Bank
Sparbank
Sparekassen Østjylland
Svend Andresen A/S
Aarhus Lokalbanc
Aarhus Oliefabriks Fond
for Almene Formål
Århus Stiftstidende

Danske Bank

Danske Bank er forestillingssponsor på *Det gyldne kompas 1 & 2*

Jens Zacho Böye
Astrid Kjær Jensen

Vi skriver også om kulturen HVER DAG

MORGENAVISEN
Jyllands-Posten